

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА

В а љ е в о

**Бирчанинова 128 А,
014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@nadlanu.com**

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Сектор за рурални развој

www.dsss.rs

**Билтен за август
бр.10**

Ваљево, 26.08.2010. година

Назив билтена: Актуелни савети из пољопривредне
производње за месец август

Садржај:

- Избор и припрема земљишта за подизање засада малине;
- Силажа од кукуруза.

Аутори:

дипл. инг. Драгољуб Драгојловић
дипл. инг. Славица Петровић

Тираж:
350 примерака

Избор и припрема земљишта за подизање засада малине

Малина је велики пробирач земљишта. Она се не може гајити на земљиштима која јој по својим физичко-хемијским особинама не одговарају, па је избор земљишта (парцеле) један од најважнијих послова које треба правилно одрадити у подизању и заснивању нових засада малине.

Ако се у почетку не изабере одговарајуће земљиште проблеми који се касније јаве у редовној производњи малине везани за земљиште не могу се ничим отклонити. У најгорем случају на деловима изабране парцеле где земљиште не одговара у првој години по садњи или другој или пак првој кишној години по садњи доћи ће до сушења целих биљака у оазама или чак и целог засада.

У том моменту када проиизвођачи малине претрпе штету онда траже помоћ од струке и науке, али је тад све касно. Зато саветујемо све произвођаче који ове јесени или пролећа хоће да заснују или подигну засада малине да се пре него што се одлуче за овај посао обавезно консултују са неким стручним лицем око избора земљишта (парцеле) за подизање малињака, да касније у производњи не би долазило до штета у засаду где је узрок неправилан избор парцеле, тј. земљишта.

Сваки произвођач малине мора да зна да малини не одговарају плитка, слабо плодна, каменита, тешка, збијена глиновита земљишта која задржавају воду, а не пропуштају у пролећним месецима, кисела и јако кисела земљишта. Малини не одговарају ни земљишта чији је рН изнад 7.

За малину су најбоља она земљишта која не задржавају воду у пролеће, која су растресита, добро плодна, чији је рН од 5 до 6 и која садрже 8 до 10 мг/100 гр земљишта P_2O_5 и 18 до 20 мг/100 гр земљишта K_2O са садржајем од 3 до 5 % хумуса. То су углавном гајњаче и речни наноси, алувијална земљишта. Најбоље је да су оваква земљишта у

околујењу букових шума, а биљка индикатор за гајење малине је папрат. На земљишту где расте папрат добро ће успевати малина. Земљишта са високим нивоом подземних вода не одговарају за гајење малине.

Малињаке не подизати на крчевинама воћњака, шума и винограда, јер може доћи до сушења корена изазваног појавом неких гљивица и бактерија.

Земљишта на којима се пре малине гајио кромпир, јагода, паприка, парадајз не долазе у обзир за гајење малине, јер је ту присутна гљивица *Verticillium sp.* која може изазвати сушење младих биљака.

Малињаке не подизати на земљиштима која су јако закоровљена ризомским коровима (попонцем зубачом, сирком, и др.), као и амброзијом која се у последње време све више шири у рејонима гајења малине.

На земљиштима где се подиже млад засад малине ако се примете ларве гундеља (*Melolontha melolontha*) које могу да поједу корен младе малине и нанесу огромну штету треба приликом садње додати неки земљишни инсектицид који ће сузбити ларве и смањити штету или пак спречити да до штете уопште дође и та земљишта нису погодна за подизање засада малине.

На земљишту које смо одабрали за подизање засада обавезно урадити анализу на присуство нематода.

При избору положаја парцеле за гајење малине много бољи резултати се постижу на источним, северо-источним, северним и северо-западним положајима на нижим теренима, док се на вишим теренима могу користити и парцеле окренуте југо-истоку, југу и југо-западу са благим нагибом. Западни положаји парцела нису добри за гајење малине, јер малина на таквим теренима у јулу, августу, па и септембру услед недостатка влаге у земљишту може да се осуши ако се не залива.

При избору парцела сваки произвођач мора да у редовној производњи малине размишља и о заливању малињака. Малини је вода најпотребнија приликом наливања плода и у летњим месецима у јулу, августу и септембру, ако су суви, а они су углавном суви месеци, а малини је вода тада најпотребнија за формирања цветних пупољака и развој нових изданака, нарочито ако су прве серије изданака уклоњене у априлу и мају. Због тога, приликом избора парцеле тражити такву парцелу која се може у летњим месецима заливати природним падом воде, а ако не онда на истој створити услове за заливање.

Парцеле, тј. земљиште које је одређено за гајење малине морају бити добро осунчане и проветрене.

Са одабраних парцеле да би се поправила плодност земљишта треба узети узорке за анализу. На основу урађених анализа може се поправити плодност земљишта и рН. што је веома битно у редовној производњи плода малине. Малини треба створити што оптималније услове за њено гајење и успевање. Један узорак се узима са површине од 25 до 35 ари, а на дубини до 35 цм. Анализе урадити у овлашћеним лабораторијама.

На изабраној парцели (а то се обично ради у августу) треба урадити хемијско чишћење парцела од корова третирањем коровских биљака неким тоталним хербицидом на бази глифосата када су корови висине 20 до 25 цм. Са препаратима на бази глифосата могу се уништити сви ризомски корови пре заснивања малињака. Количина препарата зависи од врсте корова, а најбоље је консултовати стручњака за заштиту биља. Ако се на парцели униште ризомски корови касније у експлоатацији малињака остаје борба само са семенским коровима што је много лакше. После уништених корова, након 20 дана може се приступити основној обради за припрему земљишта за садњу.

Пре него што кренемо са дубљим орањем 30 до 35 цм (не треба више, јер малина има плитак коренов систем), земљиште треба добро нађубрити, јер малина има много биљака по јединици површине, редовно и обилно рађа сваке године. Пре основне обраде земљиште треба пођубрити органским ђубривима (стајњак) и минералним комплексним ђубривима са повећаним садржајем фосфора и калијума формулације 10:12:36 +3% Mg. Са додавањем органских ђубрива најбоље је на тој парцели урадити додавање калцијума, тј. извршити калцификацију ако анализа показује да је рН испод 4.

Количине стајњака, минералних ђубрива и материјала за калцификацију се одређују на основу анализа урађених у неким лабораторијама уз консултовање стручних људи.

Одређене количине стајњака, минералних и калцијумових ђубрива се растурају по целој површини ручно или машински, а након тога дубљим орањем (30 до 35 цм) заоравају.

Орање за јесењу садњу обавити у септембру или октобру, а најкасније месец дана пре садње.

Узорано земљиште допунском обрадом тањирањем, фрезирањем, дрљањем и равнањем се припрема непосредно пред садњу.

Ово би у најкраћем сви произвођачи малине требало да знају и да имају на уму пре заснивања нових засад малине.

дипл. инг. Драгољуб Драгојловић

Силажа од кукуруза

Кукуруз је најчешћа и најбоља култура за производњу силаже. Даје велике приносе зелене и суве масе по хектару, има висок садржај шећера, лако се силира и веома је укусан.

Квалитет добијене силаже зависи најпре од фазе вегетације, тј. од зрелости у време убирања, дужине сечења, сабијања и доброг покривања.

Поступак силирања је веома једноставан. Састоји се у томе да се добро уситњена маса што боље сабије ради истискивања ваздуха, а затим да се спречи улазак спољашњег ваздуха. То омогућава процес ферментације - превирања без кисеоника са стварањем великих количине млечне киселине, која ће обезбедити дуготрајно чување хране без губитака и штетних промена.

Биљку кукуруза треба убирати за справљање силаже када је зрно у фази воштане зрелости, када је садржај влаге у целој биљци око 65 до 70 %. Убирање биљке раније, када је зрно у млечној фази зрелости даће силажу веће киселости и мање хранљиве вредности, односно убране биљке када огрубе – са већим садржајем целулозе, тј, слабијим квалитетом смањиће конзумирање и варење силаже.

Оптимална дужина одрезака биљке и клипа је 3 цм. Уопште што је маса сувља то сабијање мора бити јаче, а препоручује се квашење водом или мешање са влажнијим и воденастим хранивима (свеж репин резанац). Јако је важно да поступак силирања траје што краће како би процеси ферментације текли непрекидно и без застоја.

Начин силирања зависи и од тога какав се објект користе за силирање. То су најчешће силојаме које се специјално граде за ту намену. Силирање се можда добро обавити и на јефтинији и примитивнији начин, на добро оцедитом земљишту без подземних вода. Најбоље би било да се одређени простор избетонира и са пластичном фолијом добије одређени простор (што ближе штали) за силирање. Димензије таквог простора или неког трајнијег објекта треба усладити са потребама према броју крава. Потребне крава у силажи се израчунавају на следећи начин:

број крава x дневно по грлу x дужина коришћења (дана)

Просечна дневна потрошња по крави је око 20 кг, тако да је за њену исхрану од око 200 дана (колико се просечно музне краве хране силажом) потребно обезбедити око 4 тоне силираног кукуруза. У 1 м³ стаје око 650 до 700 кг силаже од кукурузне биљке, наравно добро сабијене масе.

Ако се оствари принос силираног кукуруза по хектару 50 до 60 т, онда је за један хектар потребно обезбедити око 800 м³ силоса.

Силажа доброг квалитета има пријатно накисео укус. Боја би требало да буде сивозеленкаста или жућкаста. Тамнија (мрка) боја је знак да је у току слирања температура била повишена. Ако температура силиране масе доста порасте (некад и до 70° С) њена хранљива вредност биће јако умањена. Хранљива вредност 2 до 2,5 кг силаже од кукуруза има исту хранљиву вредност, као и један килограм доброг ливадског сена. Силажа од кукуруза не може бити једино кабасто храниво у исхрани крава. Заједно са силажом кравам треба дати и мању количину сена 3 до 3,5 кг, заједно са концентратом. Количина концентрата се може смањити ако се даје квалитетно сено луцерке или црвене детелине.

Кукурузна силажа је храниво сиромашно у садржају протеина и минерала у односу на потребе крава музара, засушених крава и приплодних јуница. Међутим, у односу на друга хранива кукурузна силажа је храниво богато енергијом. У сваком случају квалитет силаже је од посебног значаја и утиче на избалансираност читавог obroка и одређеном количином сена (ливадског и легуминозног) може се са успехом отклонити неки недостатак силаже.

Када се силос начне, а то је 28 дана од његовог покривања фолијом, притиснути земљом да се маса не издигне, може доћи до накнадног врења. Она се тада брже загрева и појављује се плесан па долази до кварења и пропадања. Такви делови се морају одбацити. Зато, када се силос начне силажа се користи свакодневно док се не утроши. Површина узимања силаже треба да је што мања и да се то место покрије. У почетку силажу кравима треба давати у мањим количинама адок се на њу не навикну, а касније највише 25 кг по крави. Препоручује се да одгајивачи сичажу по могућности кравима полажу после муже да помужено млеко не поприми мирис силаже.

дипл. инг. Славица Петровић